

Список літератури.

1. Георгиевский В.И. Физиология сельскохозяйственных животных. М.: Агропромиздат, 1990.
2. Физиология сельскохозяйственных животных. /Под ред. А.Н. Голикова. – Изд. 3-е. М.: Агропромиздат, 1991.
3. Науменко В.В., Дячинский А.С., Демченко В.Ю., Дерев'янку І.Д. Фізіологія сільськогосподарських тварин: Підручник. – К.: “Сільгоспосвіта”, 1994.
4. Никитин В.Н. Атлас клеток крови сельскохозяйственных животных. М.: Гос.изд-во сельскохозяйственной литература, 1949.
5. Фізіологія сільськогосподарських тварин / За ред. А.Й.Мазуркевича і В.І. Карповського. Підручник.-Вінниця: Нова Книга, 2008.
6. Лисенко М.В., Бойко В.І., Замазій М.Д. Анатомія і фізіологія сільськогосподарських тварин: Підручник.-К.: Лібра, 1999.

УДК 619:591.4:591.1

АНАТОМО-ФІЗІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ШИНШИЛ

Піддубна Н.М. *

**Науковий керівник: доцент Киричко О.Б.*

Шиншили – маленький пухнастий гризуни, з чаруючими оченятками.

Природний ареал проживання – високогірні пустелі Анд в Чілі, Перу, Болівії та Аргентині. Назва «шиншили» походить від назви індіанського племені чінча, представники якого носили одяг з шкірок шиншил. Слово «Chinchilla» буквально означає «маленька Чінча».

Шиншила має округлу або конусоподібну форму голови, коротку шию. Довжина тіла складає 22-38 см, хвіст має довжину 10-17 см. Тазові кінцівки удвічі довші за грудні й дозволяють здійснювати високі стрибки. Грудні кінцівки п'ятипалі, чотири хапальні пальці, один мало використовується. Тазові кінцівки чотирипалі. Їм притаманний статевий диморфізм: самки більші за самців і можуть важити до 800 г; вага самців зазвичай не перевищує 700 г.

Наслідком мешкання в холодному гірському кліматі є густе і тепле хутро. На один квадратний сантиметр шкіри припадає більше 25000 волосків. Така висока щільність забезпечується незвичайною будовою хутра: з кожної волосяної цибулини ростуть 60—80 якнайтонших волосків. Голова і тулуб вкриті пуховим волоссям, що має товщину всього лише 12—16 мікрон, та покривним волоссям, товщиною 24—28 мікрон і на 4—8 мм довше пухового. У шиншил відсутні потові і сальні залози.

Має свої особливості й скелет, що здатний стискатися у вертикальній площині. Це дозволяє тваринам проникати у вузькі щілини в скелях. З підвищеною руховою активністю пов'язаний сильно розвинений мозочок, що забезпечує добру координацію рухів, необхідну для безпечного переміщення по скелях. Тип зору у шиншил – нічний, але вони чудово бачать і вдень.

Очі великі чорні з вертикальними зіницями, довгі (8—10 см). Вуха рухливі, округлої форми, 3 - 6 см у довжину. Для звірків характерні сильно розвинені - вібриси. Досягаючи 8 - 10 см в довжину, допомагають пересуванню у темряві та пошуку корму.

Основу їх раціону складають різні трав'янисті рослини, злакові, боби, насіння, чагарники, кора дерев тощо. Травний тракт у 12 разів довший за тіло тварини. У шиншил порівняно маленька і вузька ротова порожнина, але з добре розвиненими яснами. Дорослі тварини мають в обох щелепах (верхньої і нижньої) 20 зубів, з них 4 різці і 16 кутніх. Новонароджені шиншили мають 4 різця та 8 кутніх зубів. Різцеві зуби сильно виступають, долотоподібні, відносно вузькі і постійно зростаючі. Передня поверхня різців покрита товстим шаром червонуватою або жовтуватою емалі, задня – дентином. Моляри, розташовані в задній частині щелеп, разом з премолярами об'єднуються в групу щічних зубів, що змикаються спереду. Між різцями і премолярами знаходиться широкий беззубий проміжок; ікла відсутні. Шлунок однокамерний. Тип травлення у шиншил схожий з таким у морських свинок і коней: вони не можуть відригувати їжу, відсутній жовчний міхур. Як у всіх травоядних тварин, у шиншил добре розвинений кишечник, який містить велику кількість розщеплюють клітковину бактерій.

Статевозрілого віку вони досягають у близько 7-8 місяців. У самок може бути в 4 місяці. Тривалість статевого циклу шиншил становить 28 днів. Вагітність триває 120 днів, після чого народжується від 1 до 6 дитинчат. Дитинчата народжуються повністю розвиненими. У перші дні життя вони п'ють тільки молоко. У шиншил 3 пари молочних залоз. Проте активні тільки перші дві, інколи чотири.

Основні фізіологічні показники шиншил представлені у таблиці 1.

Таблиця 1

Результати досліджень основних фізіологічних показників шиншил

Показники	За літературними даними	Результати власних досліджень (M±m)
Температура тіла (°C)	36-37,5	36,4±0,09
Частота дихання (за хвилину)	100	110±6,19
Пульс (за хвилину)	100-150	127±0,88

Таблиця 1 показує, що температура тіла шиншил за літературними даними складає 36-37,5°C, за результатами наших досліджень – 36,4±0,09 °C, Частота дихання – 100/мин, за нашими даними 110±6,19, пульс 100-150 уд./мин та 127±0,88 відповідно.

Стан організму яскраво відображає картина крові. Відбір крові у шиншил має свої особливості. Так, невелику кількість крові можна отримати за допомогою метода обрізання кінчика кігтя або крайової вушної вени. Більшу кількість беруть з вени сафена або за допомогою метода пункції серця.

Результати гематологічних досліджень наведені у таблиці 2.

Результати гематологічних досліджень

Показники	За літературними даними	Результати власних досліджень (M±m)
Еритроцити	5,2-10,3 Т/л	3,3 ± 2,65 Т/л
Гемоглобін	8-15,4 г/л	9,3 ± 0,18 г/л
Гематокрит	27-54%	31 ± 0,88 %
Лейкоцити	4,0-25,0 Г/л	7,9 ± 0,62 Г/л
Лейкоформула:		
еозинофіли	0-9%	2 ± 0,88%
базофіли	0-11%	0
нейтрофіли	9-78%	43 ± 8,85%
лімфоцити	19-98%	65 ± 11,04%
моноцити	0-6%	1 ± 0,88%

Таблиця 2 показує, що кількість еритроцитів в крові шиншил за літературними даними складає 5,2-10,3 Т/л, за результатами наших досліджень 3,3 Т/л, рівень гемоглобіну – 8-15,4 г/л, за результатами наших досліджень 9,3 г/л, гематокрит – 27-54% та 31% відповідно.

Кількість лейкоцитів в крові тварин складає 4,0-25,0 Г/л, за результатами наших досліджень 7,9 Г/л. Лейкоформула має наступний склад: еозинофіли – 0-9%, за нашими даними 2%, базофіли 0-11%, ми не знайшли, нейтрофіли 9-78%, за результатами наших досліджень 43%, лімфоцити 19-98% та 65% відповідно, моноцити 0-6% та 1% відповідно.

Тривалість життя шиншил в природних умовах близько 10 років, в домашніх умовах може складати біля 20 років.

Список літератури:

1. Jimenez, J. 1995. The Extirpation and Current Status of Wild Chinchillas, *Chinchilla lanigera* and *C. brevicaudata*. *Biological Conservation* 77:1-6.
2. Burton, J. *The Collins Guide to the Rare Mammals of the World*. The Stephen Greene Press, Lexington, MA, 1987.
3. Nowak R. *Walker's Mammals of the World*, 5th Ed., Vol II. The John Hopkins University Press, Baltimore, 1991.